Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

26 150 Algemene Vergadering der Verenigde Naties

Nr. 148 BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 februari 2016

Graag bieden we u hierbij het verslag aan van de herfstzitting van de 70e Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN), die werd gehouden van 15 september tot eind december 2015.

Dit verslag is een vervolg op de brief over de richtlijnen voor de 70e AVNN die u op 14 augustus 2015 toeging (Kamerstuk 26 150, nr. 144). In dit verslag wordt aan de hand van dezelfde thematische indeling een beeld geschetst van de beraadslagingen.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.M.J. Ploumen

kst-26150-148
ISSN 0921 - 7371
’s-Gravenhage 2016

Verslag 70e AVVN

1. Ministeriële week

De 70e AVVN was bijzonder voor zowel de Verenigde Naties (VN) als het Koninkrijk der Nederlanden. Voor de VN was het een jaar van terugblikken en vooruit kijken, met als centraal thema: «The UN at 70: the road ahead for peace, security and human rights».

Koning Willem-Alexander sprak als eerste staatshoofd van het Koninkrijk der Nederlanden de Algemene Vergadering toe. In zijn toespraak benadrukte hij dat de VN de belangrijkste wereldwijde organisatie voor vrede, gerechtigheid en ontwikkeling is. Tegelijkertijd riep hij op om de gezamenlijke inspanningen voor vrede en veiligheid efficiënter en effectiever te maken. Ook memoreerde hij de ramp met vlucht MH17 en riep hij op tot volledige naleving van resolutie 2166 van de VN-Veiligheidsraad (VNVR).

Een mijlpaal was het aannemen van de *Sustainable Development Goals* (SDGs) als opvolgers van de *Millennium Development Goals*. Het Koninkrijk heeft een belangrijke rol gespeeld bij de onderhandelingen en kon dat nu bezegelen. Koningin Máxima en Minister Ploumen wisten tijdens een side event veel aandacht te generen voor het belang van jongerenparticipatie en (jong) ondernemerschap bij de succesvolle monitoring en implementatie van de SDGs. U bent separaat geïnformeerd over de VN-top over de Global Goals in de brief van 24 november 2015 (Kamerstuk 32 605, nr. 175).

Een bijeenkomst over migratie met Afrikaanse Ministers, voorgezeten door Minister Koenders en Minister Ploumen, was een goede stap in het versterken van de vertrouwensband en het vinden van gezamenlijke belangen tussen landen van herkomst, transit en bestemming. De Ministers werden dan ook uitgenodigd om het gesprek in andere *settings* voort te zetten in aanloop naar de Valletta top van november jl.

Ook vonden twee *High-level* bijeenkomsten plaats over de humanitaire en vluchtelingencrisis als gevolg van het conflict in Syrië. Tijdens een event over de humanitaire noden in Syrië – georganiseerd door de EU en Jordanië – riep Minister Ploumen andere donoren op meer bij te dragen aan VN-organisaties zoals WFP en UNHCR en aan het *Central Emergency Response Fund* (CERF), zodat mensen in nood beter kunnen worden bijgestaan. Ook pleitte zij voor een brede en geïntegreerde inzet van instrumenten (humanitair, ontwikkelingssamenwerking, handel en investeringen, zachte leningen, veiligheid etc.). Daarnaast was er een bijeenkomst van de G7 samen met de grote humanitaire donoren en regionale spelers, bedoeld om meer fondsen te realiseren. Deze bijeenkomst van Ministers van Buitenlandse Zaken, waaraan ook Minister Koenders deelnam, leverde een totale toezegging van USD 1,8 miljard op voor de Syrische crisis.

Om meer financiering van humanitaire hulp te realiseren nam Minister Ploumen deel aan een event van het *High-level Panel on Humanitarian Financing*, dat inmiddels aanbevelingen deed voor nieuwe financieringsbronnen en manieren om effectiever hulp te kunnen bieden. Ook sprak zij met de toen recent aangetreden *Emergency Relief Coordinator*, Onder-Secretaris-Generaal O'Brien, over onder meer de verbetering en versnelling van de betalingssystemen binnen het CERF. Minister Ploumen bracht praktische voorbeelden op van innovatie in de Nederlandse humanitaire hulp (VNG-project, *Dutch Humanitarian Innovation Coalition*). Deze werden met waardering ontvangen.

Het Koninkrijk organiseerde zelf, samen met de Filipijnen en *UN Global Pulse*, een side event over de kansen van *big data* voor efficiëntere noodhulp.

De noodzaak tot meer bijdragen aan VN-vredesoperaties was de aanleiding voor een top onder leiding van president Obama. Minister-President Rutte was één van de co-voorzitters. Tijdens de top werd door meer dan 50 landen en 3 organisaties *peacekeepers* toegezegd en zaken als helikopters, medische units en training. Minister-President Rutte onderstreepte de betrokkenheid van het Koninkrijk aan VN-vredeshandhaving, ook in de toekomst. Zo ondersteunt het Koninkrijk de VN bij de verbetering van de kwaliteit en effectiviteit van missies, o.a. door middel van de voortgezette bijdrage aan MINUSMA en door ondersteuning van DPKO voor betere en strategischer *force generation*. De Minister-President kondigde tevens aan dat het Koninkrijk in 2016 een nieuwe training zal starten op het gebied van bescherming van burgers en dat het een expertconferentie zal organiseren over het gebruik van inlichtingen in VN-missies. Minister Koenders nam ook deel aan de top, evenals aan een bijeenkomst over MINUSMA waarbij met o.a. de VN, Mali en Algerije werd gesproken over de voortgang in het vredesproces. Voor nadere informatie over MINUSMA wordt verwezen naar de voortgangsrapportage die op 18 december jl. aan uw Kamer is toegegaan (kamerstuk 29 521, nr. 309).

Minister-President Rutte nam samen met Minister Koenders deel aan een bijeenkomst over de strijd tegen ISIS en het voorkomen van gewelddadig extremisme, voorgezeten door president Obama. Tijdens deze top werd het eenjarige bestaan van de anti-ISIS coalitie gemarkeerd en werd de intensivering van de preventieve aanpak besproken als noodzakelijke oplossing voor het voorkomen van terrorisme. Tevens vond en marge van de AVVN de ministeriële bijeenkomst van het *Global Counterterrorism Forum* (GCTF) plaats, waar Minister Koenders het co-voorzitterschap overnam van de Verenigde Staten voor de periode 2015–2017. Het Koninkrijk bekleedt dit co-voorzitterschap tot en met april 2016 met Turkije, waarna Marokko het co-voorzitterschap van Turkije zal overnemen.

Het Koninkrijk benadrukte de internationale rol die het speelt in het tegengaan van terrorisme, onder meer in diverse multilaterale contra-terrorisme fora. Ook werd de nadruk gelegd op de nationale aanpak waarbinnen nauw wordt samengewerkt met jongeren, leraren en ouders in het voorkomen van gewelddadig extremisme. Burgemeester Aboutaleb was aanwezig bij de aftrap van het *Strong Cities Network* en verzorgde de afsluiting van de *Global Youth Summit on Countering Violent Extremism (CVE)*. Beide initiatieven komen voort uit de door president Obama gelanceerde *White House Summit on CVE* (februari 2015).

Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor kleine eilandstaten. Ook duurzame energie is een belangrijk onderwerp voor de SIDS. Premier Eman van Aruba, premier Whiteman van Curaçao en de toenmalige premier Gumbs van St. Maarten hebben hiervoor in bilaterale gesprekken en bij verschillende side events, onder andere over de rol van publiek-private partnerschappen, aandacht gevraagd. Dit kwam eveneens naar voren in gesprekken tussen Minister Koenders, premier Eman en toenmalig premier Gumbs met de *Caribbean Community (CARICOM)*. Van CARIOM zijde werd aangegeven dat het Koninkrijk welkom is om op vaste momenten te spreken met de vergadering van de Ministers van Buitenlandse Zaken van CARICOM. Staatssecretaris Mansveld was aanwezig in New York voor de *Business Dialogue* voor de klimaatconferentie.

Koning Willem-Alexander sprak tijdens een side event van het Koninkrijk in samenwerking met het Internationaal Gerechtshof (IGH) over het belang van het werk van het Hof, in het kader van het 70-jarige bestaan van het IGH. Minister Koenders zat de bijeenkomst voor. Benin kondigde ter plekke aan als 73^{e} staat de bindende jurisdictie van het Hof te zullen erkennen. Minister Koenders nam daarnaast deel aan een bijeenkomst van het *Informal Ministerial Network supporting the International Criminal Court*. Het versterken van de universaliteit van het Statuut van Rome stond centraal in de discussie binnen deze groep gelijkgezinde landen.

Tijdens de ministeriële week van de AVVN, en ook later tijdens de AVVN, heeft het Koninkrijk actief campagne gevoerd voor het lidmaatschap van de VNVR voor de periode 2017–2018.

2. Parlementair-maatschappelijke delegatie

Net als voorgaande jaren bracht een delegatie van Eerste en Tweede Kamerleden, vertegenwoordigers van werkgeversorganisaties en vakbonden op uitnodiging van Minister Koenders een bezoek aan de AVVN. De VN-vrouwenvertegenwoordiger van het Koninkrijk gaf een goed ontvangen speech voor de Derde Commissie over de rechten van LBTI-vrouwen. Traditiegetrouw sprak ook de jongerenvertegenwoordiger namens het Koninkrijk tijdens de Derde Commissie. De vele positieve reacties op zijn speech, waarin hij vanuit een persoonlijk perspectief aandacht vroeg voor de rol van jongeren in de actuele migratieproblematiek, bewijzen (opnieuw) de meerwaarde van de VN-jongerenvertegenwoordigers en het belang van het geven van een stem aan jongeren binnen de VN.

VN-hervorming en -begroting

De aanname van een nieuwe duurzame ontwikkelingsagenda en een klimaatakkoord tonen aan dat de VN nog altijd een onmisbaar platform is voor dialoog, en voor het multilaterale stelsel in algemene zin.

3. VN-hervorming

De VN moet transparanter, effectiever en moderner worden om relevant te blijven. Daarom heeft het Koninkrijk zich ook tijdens de 70e AVVN constructief ingezet voor hervorming. In aanloop naar de 70^{e} AVVN werd onderhandeld over de jaarlijkse resolutie over AVVN-revitalisatie. Centraal thema was het transparanter maken van het proces van selectie en benoeming van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties (SGVN). De onderhandelingen hebben geresulteerd in de aanname van resolutie 69/321. De resolutie roept onder andere op tot een geconsolideerde kandidatenlijst en geeft kandidaten de kans zich te presenteren aan alle lidstaten. Op 15 december jl. stuurden de voorzitters van de AVVN en de VNVR een gezamenlijke brief aan de lidstaten waarin zij opriepen tot kandidaatstelling. Inmiddels hebben meerdere kandidaten zich gemeld voor de positie van SGVN.

Ook werd er in aanloop naar de 70^{e} AVVN binnen de *Intergovernmental Negotiations on Security Council Reform* onderhandeld over hervorming van de VNVR. Het Koninkrijk steunt een uitbreiding van de Raad met permanente en niet-permanente leden, maar de uitbreiding dient omwille van de effectiviteit van de Raad beperkt te blijven. Het Koninkrijk is tegen nieuwe vetorechten.

4. VN-begroting

De Vijfde Commissie (administratief en budgettair) is met goed resultaat afgerond. De voorlopige reguliere tweejaarlijkse begroting van de VN is vastgesteld op USD 5,4 miljard voor de periode 2016–2017. Dit bedrag is lager dan de vorige tweejaarlijkse begroting. Wel worden zoals gebruikelijk toevoegingen aan de reguliere begroting verwacht in de loop van de komende twee jaar. De systematiek voor de vaststelling van de contributieschalen is voor de komende drie jaar vrijwel ongewijzigd gebleven ten opzichte van de huidige contributieschalen. Door het afnemend economisch gewicht van de meeste Westerse staten daalt hun aandeel in de verplichte contributie aan de VN de komende jaren gestaag.

Zo is de bijdrage van het Koninkrijk aan de reguliere begroting van de VN en VN-vredesmissies bijgesteld van 1,654% in 2013–2015 naar 1,482% voor de periode 2016–2018. Tijdens de zitting van de Vijfde Commissie in het voorjaar van 2015 werd al een akkoord bereikt over de begrotingen voor de VN-vredesoperaties voor 2015–2016, deze zijn vastgesteld op in totaal bijna USD 8,3 miljard.

Vrede en veiligheid

Grote crises beheersten ook in 2015 de VN-agenda. Het Koninkrijk heeft tijdens de AVVN actief bijgedragen aan discussies over een aantal conflictsituaties, waaronder Syrië, Mali, MOVP en de escalerende situatie in Burundi. Daarnaast speelde het Koninkrijk een belangrijke rol bij de discussies in de Eerste Commissie, onder meer in de capaciteit van voorzitter.

5. Eerste Commissie: ontwapening en internationale veiligheid

De Eerste Commissie van de AVVN vond plaats in de nasleep van de toetsingsconferentie van het Non-Proliferatie Verdrag, waar er helaas geen overeenstemming over een slotdocument werd bereikt. Sindsdien is de kloof tussen partijen in de internationale gemeenschap verder gegroeid. Het Koninkrijk heeft tijdens de Eerste Commissie in zijn rol als bruggenbouwer hard gewerkt om de dialoog tussen deze groepen gaande te houden, onder andere door de organisatie van meerdere informele bijeenkomsten. Tijdens de Eerste Commissie werden er vier vergaande resoluties aangenomen op het vlak van nucleaire ontwapening en de de-legitimering van nucleaire afschrikking. Het Koninkrijk heeft zich onthouden van stemming op twee van deze resoluties en tegen de andere twee gestemd omdat deze geen rekenschap geven van veiligheidsbelangen en indruisen tegen NAVO-beleid. Deze inzet is ook besproken met uw Kamer tijdens het Algemeen Overleg over het Non-Proliferatie Verdrag van 4 november 2015 (Kamerstuk 33 783, nr. 22). Naar aanleiding van één van deze resoluties werd in 2015 een *Open-ended Working Group* (OEWG) opgericht die tot doel heeft verdere stappen op het gebied van nucleaire ontwapening te identificeren. Hoewel het Koninkrijk de voorkeur had gegeven aan een OEWG met betere procedurele voorwaarden, zal het actief aan de werkgroep deelnemen, mede ter uitvoering van de motie Sjoerdsma (Kamerstuk 33 783, nr. 19).

Als voorzitter heeft het Koninkrijk succesvol bijgedragen aan een ordentelijk verloop van de Eerste Commissie. Zo werd door het voorzitterschap de prominente rol van ngo's tijdens de Eerste Commissie gewaarborgd, de eerste gezamenlijke sessie van de Eerste en Vierde Commissie tot een succesvol einde gebracht en ervoor gezorgd dat er op adequate manier verslag werd gedaan van de aanbevelingen van de *Expert Group*

met betrekking tot een spoedige start van de onderhandelingen voor een Splijtstofstopverdrag (FMCT).

Het Koninkrijk heeft ook dit jaar in de Eerste Commissie van de AVVN het gebruik van clustermunitie veroordeeld en het gebruik door niet-statelijke actoren ontmoedigd. In 2016 zal het Koninkrijk, als voorzitter van het clustermunitieverdrag, zich verder inzetten voor verdere universalisatie en implementatie van het verdrag. Ook is in de Eerste Commissie opgeroepen tot een open dialoog over de toepassing van de huidige regelgeving en transparantie bij de inzet van drones. Het Koninkrijk zet zich samen met gelijkgestemde landen in voor verduidelijking van de uitleg van, en voor versterking van de naleving van de bestaande regels, ook waar het bewapende drones betreft. Tijdens een mede door het Koninkrijk georganiseerd side event werd het eerste monitoringsrapport van het VN-wapenhandelsverdrag (ATT Monitor) gepresenteerd. Ook werd er tijdens een side event follow up gegeven aan de *Global Conference on Cyber Space* (GCCS2015) en de VN *Group of Governmental Experts* die zich buigt over ontwikkelingen op het gebied van de informatie en telecommunicatie in het kader van internationale veiligheid.

6. Vierde Commissie: speciale politieke en dekolonisatie zaken

De Vierde Commissie nam zoals elk jaar resoluties aan over het Israëlisch-Palestijns conflict, dekolonisatie, vredesmissies en *outer space* («COPUOS»).

Met betrekking tot het Israëlisch-Palestijnse conflict nam de AVVN ook afgelopen najaar 19 resoluties aan, waarvan negen in de Vierde Commissie, twee in de Tweede, één in de Derde en zes in de plenaire sessie. De EU-delegatie onderhandelde namens de lidstaten en slaagde er daarbij in mede dankzij de inzet van het Koninkrijk een eensgezinde positie te behouden t.a.v. stemming en co-sponsoring van de resoluties. De EU-onderhandelingen verliepen niettemin moeizaam. Het Koninkrijk heeft teksten en amendementen die een vredesproces in het Midden-Oosten in de weg staan weten te voorkomen.

Op het onderwerp dekolonisatie ging de aandacht vooral uit naar de Falkland eilanden (Malvinas) en de situatie in de Westelijke Sahara. Ook de *Mine Action* resolutie, waarvoor het Koninkrijk namens de EU-lidstaten als *burden sharer* optrad, werd met consensus aangenomen. Dit jaar is Israël lid geworden van het *Committee on the Peaceful Uses of Outer Space* (COPUOS). Zoals voorgaande jaren co-sponsorde het Koninkrijk een door Finland en Mexico getrokken resolutie aangaande de *Comprehensive Review of Special Political Missions*.

7. VN-vredeshandhaving, vredesopbouw en resolutie 1325 over vrouwen, vrede en veiligheid

In 2015 werden de VN-vredesoperaties, de VN-vredesopbouw architectuur en VNVR-resolutie 1325 doorgelicht. Het Koninkrijk heeft tijdens de AVVN actief het belang uitgedragen van een geïntegreerde benadering van conflicten, effectieve bescherming van burgers en preventie van *sexual and gender based violence*, de implementatie van resolutie 1325 en een versterkte inzet op conflictpreventie en vredesopbouw. Zoals aangegeven in de voortgangsrapportage over MINUSMA aan Uw Kamer van 18 december 2015 (Kamerstuk 29 521, nr. 309) zet het Koninkrijk zich ervoor in dat binnen de bestaande mandaattaken van MINUSMA werk wordt verricht dat indirect bijdraagt aan de aanpak van migratie en mensensmokkel.

De *Global Study* on Women, Peace and Security werd in oktober jl. in de VNVR besproken tijdens de *High-level Review* van VNVR-resolutie 1325 (2000). Het Koninkrijk gaf in zijn statement aan dat het sterke normatieve kader dat de Raad de laatste 15 jaar heeft gecreëerd nu met meer energie en middelen moet worden gerealiseerd. Er is een verschuiving van aandacht nodig naar concrete activiteiten. Het ondersteunen van lokale vrouwenorganisaties en het ontwikkelen van evidence-based programma's en beleid zijn hiervoor essentieel. Het Koninkrijk heeft de unaniem aangenomen resolutie 2242 over vrouwen, vrede en veiligheid mede ondersteund. De resolutie herhaalt de bevindingen en aanbevelingen gepresenteerd in de studie en bouwt voort op het *High-level Panel report on peace operations* en de review van de vredesopbouw architectuur.

8. Terrorismebestrijding en gewelddadig extremisme

In het vierde kwartaal van 2015 stond de strijd tegen terrorisme en het voorkomen van gewelddadig extremisme binnen de VN centraal, waarbij veel aandacht was voor het belang van een lokale aanpak. Zoals hierboven vermeld was burgemeester Aboutaleb uitgenodigd deel te nemen aan diverse bijeenkomsten over de preventieve aanpak gewelddadig extremisme. Tijdens de *Global Youth Summit on Countering Violent Extremism* sprak ook de Nederlandse jongerenvertegenwoordiger die een toelichting gaf op zijn ervaringen met dit thema.

De verschillende aanslagen die gepleegd zijn, waaronder die in Parijs in november jl., hebben er toe geleid dat de VN zich meermaals heeft uitgesproken over de dreiging van ISIS en andere terroristische organisaties. Vermeldenswaardig zijn onder andere de aanname door de VNVR van resolutie 2249, waarin ISIS wordt aangemerkt als een ongekende bedreiging voor de internationale vrede en veiligheid, en resolutie 2253, die verplichtingen van landen uitbreidt en aangescherpt om terrorismefinanciering tegen te gaan. Resolutie 2253 is een directe reactie op de noodzaak om de financiering van ISIS af te snijden. Het Koninkrijk heeft de resolutie mede ondersteund.

Mensenrechten en internationale rechtsorde

9. Mensenrechtenraad en Derde Commissie: sociale, humanitaire en culturele zaken

Het Koninkrijk zette zich in voor een groot aantal resoluties, die mensenrechtenschendingen in landen als Syrië, Irak, Burundi en Zuid-Soedan aan de orde stelden. In de onderhandelingen richtte het Koninkrijk zich onder andere op de bescherming van burgers, betrokkenheid van vrouwen in vredesprocessen en *accountability*.

In de Mensenrechtenraad (MRR) van september 2015 werd met consensus de resolutie inzake *Technical assistance and capacity building for Yemen in the field of human rights* aanvaard. Het Koninkrijk heeft tijdens de onderhandelingen ingezet op een internationaal onderzoek naar mensenrechtenschendingen en schendingen van oorlogsrecht door de strijdende partijen in Jemen. Hiervoor bleek uiteindelijk te weinig steun in de Raad. Het kantoor van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten (OHCHR) zal de mensenrechtensituatie en daarmee ook de opzet van een nationaal onderzoek monitoren. Hierover zal in de MRR van maart worden gerapporteerd.

Het Koninkrijk heeft zich daarnaast actief ingezet in de onderhandelingen over resoluties over onder andere de vrijheid van meningsuiting, mensenrechtenverdedigers, gender en gelijke rechten voor vrouwen. Het Koninkrijk onderhandelde namens de EU-lidstaten over de MRR resolutie over het tegengaan van geweld tegen vrouwen en diende in de juni sessie van de MRR samen met 14 andere landen een resolutie in over de bestrijding van kindhuwelijken. Mede op Koninkrijks initiatief is een resolutie ingediend over gelijkwaardige participatie in politiek en publiek domein.

In de onderhandelingen in de Derde Commissie van de AVVN over de resoluties *Rights of the Child* en de *Girl Child* is ingezet op seksuele reproductieve gezondheid en rechten voor vrouwen en meisjes. Onderhandelingen op dit thema blijven moeizaam. De resolutie over mensenrechtenverdedigers die tijdens de Derde Commissie is aangenomen richtte zich onder meer op het aanpakken van straffeloosheid voor bedreigingen van mensenrechtenverdedigers en hun familie. Helaas was het niet mogelijk de resolutie met consensus aan te nemen. Veertien landen stemden tegen de resolutie, waaronder Rusland en China.

10. Migratie

Tijdens de formele AVVN sessie op 20 november 2015 over migranten in het Middellandse Zeegebied, in het bijzonder Syrische vluchtelingen, riep SGVN Ban Ki-moon op tot een nieuwe aanpak om mondiale mobiliteit te organiseren, waarbij verantwoordelijkheden onderling worden gedeeld. Ook schetste hij de routekaart voor 2016 met o.a. de conferentie over Syrië en de regio die op 4 februari plaatshad, de *World Humanitarian Summit* eind mei en een door de VN georganiseerde top over migratie en vluchtelingenstromen op 19 september 2016.

11. Responsibility to Protect en preventie van massale mensenrechtenschendingen

In New York speelt het Koninkrijk als co-voorzitter van de *Group of Friends of the Responsibility to Protect (RtoP)* een centrale rol bij het op de agenda plaatsen en houden van RtoP en bij het creëren en behouden van draagvlak. Zo heeft het Koninkrijk, conform de praktijk in voorgaande jaren, tijdens de ministeriële week van de AVVN een RtoP-event georganiseerd waaraan naast plaatsvervangend Secretaris-Generaal Eliasson en de Speciaal Adviseurs van de SGVN voor genocidepreventie en RtoP, verschillende Ministers deelnamen. Doel van de sessie was herbevestiging op hoog niveau van de politieke wil om burgers te beschermen tegen geweld en mensenrechtenschendingen.

Het Koninkrijk zet zich voor brede acceptatie en implementatie van (activiteiten op het terrein van) RtoP binnen de VN. Op 20 november 2015 werd er een *Group of Friends of RtoP* opgericht in Genève, gespiegeld aan die in New York en werderom met het Koninkrijk als co-voorzitter. Door middel van deze *Group of Friends* mikt het Koninkrijk op een actiever profiel voor RtoP in Genève, met name ten aanzien van de mensenrechtenorganisaties.

De preventie van massale mensenrechtenschendingen blijft prioriteit. Zo heeft Minister Koenders tijdens de AVVN gesproken op het door Frankrijk georganiseerde evenement over beperking van het gebruik van het veto door de permanente leden van de VNVR in het geval van massale mensenrechtenschendingen. Hierbij is ook het bijzondere belang van dit initiatief in geval van het gebruik van chemische wapens aangekaart.

12. Zesde Commissie: juridische zaken

De Zesde Commissie had dit jaar onder andere speciale aandacht voor de rechten van klokkenluiders binnen het VN-systeem en voor het multilaterale verdragsproces in de bevordering en promotie van de rechtsstaat op het nationale en internationale niveau. Verder behandelde de Commissie zeven verzoeken tot het verlenen van waarnemersstatus, waarvan de verzoeken van de *International Civil Defence Organization* en de *Indian Ocean Rim Association* werden gehonoreerd.

Ontwikkeling, klimaat en humanitaire hulp

Op 25 september 2015 nam de AVVN de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling aan. Het verslag van de Duurzame Ontwikkelingstop is reeds naar Uw Kamer toegegaan (Kamerstuk 32 605, nr. 175).

13. Tweede Commissie: economische en financiële zaken

In de Tweede Commissie stonden de implementatie van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling (de SDGs) en de Addis Abeba Actie Agenda centraal. De EU wist samen met gelijkgezinden heronderhandeling van deze twee belangrijke documenten te voorkomen.

Het Koninkrijk heeft een bijdrage aan de EU inzet geleverd door de resolutie over financiële inclusiviteit uit te onderhandelen. Dit resulteerde in een korte, heldere tekst, waarin expliciet aandacht wordt gevraagd voor het onderwerp in de follow-up van de duurzame ontwikkelingsdoelen en financiering voor ontwikkeling. In het voorjaar van 2016 komt er een voorstel om de Tweede Commissie nieuw leven in te blazen, mede in het licht van de implementatie van de nieuwe ontwikkelingsagenda.

14. Klimaat

Tijdens diverse side events, bijeenkomsten, briefings en bilaterale gesprekken en marge van de ministeriële week en de SDG-top heeft het Koninkrijk zich voorbereid op de klimaattop van 30 november tot 12 december jl. Uw Kamer ontving op 18 december jl. reeds een eerste terugkoppeling over de uitkomsten van deze klimaattop (Kamerstuk 31 793, nr. 134). Side events en bijeenkomsten waar verschillende principalen aan deelnamen waren o.a. gericht op het betrekken van de private sector bij duurzame ontwikkeling en klimaatverandering op EU- en VN-niveau.

Ook werd een duidelijke link gelegd tussen veiligheid en klimaatverandering, waarop verder werd ingegaan tijdens de *Planetary Security Conference* die op 2 en 3 november jl. in Den Haag werd georganiseerd. Het *Planetary Security Initiative* is bedoeld als jaarlijks terugkerend evenement dat internationale denktanks, organisaties en overheden bijeen brengt om de veiligheidsrisico's van klimaatverandering beter het hoofd te kunnen bieden, door het vergroten van politieke bewustwording en het betrekken van een breder publiek.

15. Humanitaire hulp

De wereldwijde kosten die gepaard gaan met de omvang van de humanitaire noden, zoals weergegeven in VN-*Appeals*, zijn sinds 2012 verdubbeld tot meer dan USD 20 miljard in 2016. Zolang de noden wereldwijd blijven stijgen, zal de financiering ontoereikend blijven. Vaste bijdragen voor noodhulp liggen politiek echter zeer gevoelig en lijken op dit moment nog niet haalbaar. Daarom zet het kabinet in op meer

vrijwillige, voorspelbare en nieuwe financiering voor humanitaire hulp, ook tijdens de AVVN waar Minister Ploumen dit opbracht in verschillende bilaterale gesprekken en side events.

De bovengenoemde thema's zullen ook de komende tijd hoog op de agenda blijven staan in aanloop naar de *World Humanitarian Summit* (WHS) in mei.

Tijdens de 70e AVVN werd een tiental humanitaire resoluties met consensus aangenomen. De resoluties betroffen onder meer de coördinatie van humanitaire hulp, veiligheid van VN-personeel en humanitaire ontmijning. Voor het Koninkrijk is de overkoepelende Omnibus resolutie, die het kader biedt waarbinnen humanitaire hulp wordt verleend, prioritair. Vooruitgang in deze resolutie is geboekt door vermelding van langdurige crisissituaties, de noodzaak om tot duurzame oplossingen te komen en een verwijzing naar grondoorzaken. Het Koninkrijk verwelkomt tevens de sterkere tekst in de Omnibus resolutie over geweld tegen kinderen in noodsituaties en seksueel geweld, alsmede de vermelding van het *High-level Panel on Humanitarian Financing* en de WHS. Helaas is er weinig vooruitgang geboekt in de tekst op gebied van humanitaire toegang en *protection*. Discussies over dit thema voltrokken zich volgens oude patronen waarbij veel lidstaten soevereiniteit boven het belang van toegang en bescherming plaatsten.